



TRACTATUS DE
AVTORITATE RO.
ECCLE. MAGISTRI
CYPRIANI BENETI
DOCTORIS PARL
SIENSIS.



Cyprianus Beneti Aragonenſ. Or. Prædicatorꝝ Pro
feſſor Pariſienſ. SIGISMUNDO Poloniae Inuictiſ
ſimo & Sereniſſimo Regi perpetuã ſœlicitatẽ D.

Cum Põtificii Iuris Rex Sereniſſ. libros: pau
lo liberior potiũ lectitarẽ: Cũq; in nõnullis
xp̄ianæ Reipub. ptibus: quosdã cõtra Ro. Ec.
autoritatẽ errores enaſci: & latius ſerpere p̄caerim:
ope prætiũ fore iudicauĩ quicq; cõtra illos cateri cõ
ſcripſerint: ad cõem oĩum utilitatẽ penitus collige
re. Sed tñ ga uoluminũ copia mētis aciẽ abrũpebat:
id facere: qđ ſolẽt: qui Or̄ bẽ pingũt in breui q̄li tabel
la: omne: qđ in Põtificii Iuris monimētis ſparſim ha
bebat: exiguo corpusculo cõplexus ſum: ut ea que ad
prauiffimos in fide (q̄ abſq; iuris Ciuilis & Pontificii
mĩſterio & ſcripta iuſtitia rite p̄ſiſtẽt neq; errores cõ
ragioſoſq; ritus noſcẽdos tollẽdoſq; ualeret a quouis
facile p̄cipi poſſint. Sed tale opusculũ: q̄ lectũq; cui po
tiſſimũ dicarẽ: V. Sere. M. aptiorẽ digniorẽq; morta
liũ habebã neminẽ: p̄cipue inſtãte: atq; id potiſſimũ
ſuadẽte R. in xp̄o p̄re & dño Alber. antiſtite Vilneſ
erga quẽ ſũma mihi eſt: & familiaritas: & obſeruãtia.
Qui V. S. M. deditiſſimus & obſequẽtiſſimus ſclariſ
ſimoꝝ Ducũ Litouaniæ genus unde originẽ traxit:
& regias uirtutes uſas: geſta & ſclara facinora oĩ lau
datiõis p̄conio celebrare: ſrãz cõt monimētis extolle
re: & imortales efficere nitiũ: Quiq; mihi hmõĩ puin
ciã iniũxit: ut tãtã Regiæ M. nõ ſolũ has lucubratũ
culas: ſed cõt alias maiores dicarẽ: qđ efficere ſtudebo.
Interea dignabiũ S. M. V. p̄nũ opusculũ haud diſſimi
le lapillis illis: q; quo breuioreſ ſũt: tãto p̄tioſioreſ cẽ
ſcẽ. Exiſtinetq; ſe hoc atq; armis comitibus & hereti
cos & imaniſſimos xp̄iane fidei: & R. E. hoſtes: qbus
cũ ſp̄ id eſſẽ bellũ & plũ eſt: facile ſupaturz. Qñqđẽ

illa eius dextram fortitudine robore magnanimitate
 præcinctam munitaq; reddūt. Hoc aut tanq̄ ancipitē
 gerens securim : ad malignantiū capita obrūcandas
 sinistra ualidiorē præstabit: quibus uictoria facillime
 cōparari poterit : pro quo ad Christū Iesum mundi
 Redemptorē (cuius res agitur) tales præces quottis
 die suppliciter effundo: ut V. S. M. Malachitarū: Tur
 carū: Tartarorū: Mascuitarū: Hæreticorū: Hæresiar
 charum: perfidorū deniq; oīum xp̄iani noīs hostium
 opimo Triumpho foeliciter potiatur: & foelicissime
 in eternū ualeat.

Tractatus de Auctoritate Romanæ Ecclesiæ
 Magistri Cypriani Beneti Doctoris
 Parisien. foeliciter incipit.

Pelagius Pp̄. xxi.
 d. c. quāuis.
 Grego. ix. de fo.
 compe. c. ult.
 Bonifa. viii. in ex
 trauagā. incipien
 te Vnā sc̄tām.
 Pelagius Pap̄. eis
 dē d. & c.
 Hiero. xxiiii. q. i
 c. omnibus.
 Bonifa. viii. in ea
 dem extrauagā.
 Anacletus. xxii.
 d. c. sacrosctā.

ROMANA Ecclesia Catholica & Apo
 stolica Omniū eccliarū mater & magi
 stra: Eademq; xp̄i Sponsa/ Nō habens maculā
 neq; rugam/ Domus dei/ edificata supra firmā
 petrā: In qua unus dñs/ una fides/ unū bap̄tis
 ma: extra quā nec salus est: nec remissio pecca
 torū. Cuius unius corporis unū caput/ Christus
 uidelicet: & Xp̄i Vicarius Petrus: Petriq; suc
 cessor/ ac unius Ouilis pastor: proculdubio il
 la dñi Tunica est inconsutilis: quæ scissa non
 fuit: sed sorte prouenit. Hæc est quæ non ab
 Aplis: sed ab ipso dño Salvatore nostro prima
 tum obtinuit. In qua beatissimus Paulus uas
 electionis uno die/ unoq; tpe Romę cū Petro

gloriosa morte coronatus est/ & ambo Sanctā
Ro. Ec. consecrarunt: atq; aliis omnibus Vrbi
bus in uniuerso mūdo/ tam sua p̄sentia q̄ ue
nerādo triūpho p̄tulerūt. Hęc est Sedes/ Ca
put/ & Cardo (ut p̄fatum est) a dño & nō ab
aliis instituta. Et sicut cardine Ostiū regitur:
sichuius sanctæ Apo. Sedis autoritate omnes
Ecclīæ dño disponente regunt. Hęc est sancta
& aplica mater: quæ per dei omnipotētis gra
tiā a tramite Applicæ traditionis nunq̄ errasse
probat / nec hæreticis nouitatibus deprauata
succubuit. Hęc est: quæ semp̄ immaculata per
mansit dño p̄uidēte/ & beatorū Ap̄lorū Prin
cipe Petro opem ferente: in futuro sęculo per
manebit sine ulla hæreticorū insultatione/ atq;
firma & immobilis omni tempore persistet. Hęc
enim Ro. Ec. omnes siue P̄riarchatus cuiusli
bet apicem / siue Metropoleon primatus/ aut
Episcopatuū cathedras/ uel Ecclīarū cuiuslibet
ordinis dignitatē instituit: Illā uero ipse solus
fundauit: & super petram fidei mox nascentis
erexit: qui btō Petro eternę uitæ Clauigerot ex
reni simul & cęlestis Imperii iura cōmisit. Nō
ergo quælibet terrena sn̄ia: sed illud uerbū:
quo constructū est cęlū & terra: per quod de
niq; omnia cōdita sunt elemēta/ Ro. fundauit

Lucius P̄f. xxiiii.
q. i. c. a recta.

Hiero. xxiiii. q. i.
c. Hęc est fides.

Nicol. Pap. xxii.
d. c. omnes.

Pelagius. xxi. d. c.
quāuis.

xcvi. d. c. Constā
tinus.

Nicol. Pap. xxii.
d. c. Omnes.

Symachus. ix. q.
iii. c. aliogz.

Ormisda. xxv. q.
i. c. prima salus.

Stephan. Pp. xix
d. c. enimuero.

Eccliam. Illius certe priuilegio utit' / illius au-
toritate fulcit'. Et quā uniuersæ per orbem ca-
tholicæ Ecclia cōstitutæ unus Thalamus xp̄i
sint: tñ sancta R. E. nullis Synodicis constitu-
tis / ceteris Ecclis p̄lata est: sed Euāgelica uoce
dñi & Saluatoris n̄ri primatū obtinuit / Tam
sup quattuor sedes Alexandrinā / Antiochenā
Hierosolymitanā / Cōstātinopolitanā: quā etiā
sup oēs in uniuerso orbe terrarū dei Ecclias: ut
Pontifex: qui per tpa ipsius Sacrosanctæ Ro.
Ec. extiterit: Celsior & Princeps cūctis Sacer-
dotibus / & totius mundi existat. Vnde nō du-
biū est / qa quisquis cui libet Ecclia ius suū de-
trahit / iniustitiā facit. Qui aut R. E. priuile-
giū ab ipso sūmo oīum Eccliarū capite traditū
auferre conat': hic proculdubio in heresim la-
bit'. Et quū ille uocet' iniustus / hic est dicēdus
hereticus. Fidē quippe uiolat: qui aduersus il-
lā agit: quæ est mater fidei. Et ille cōtumax in-
uenitur: qui eā cūctis Ecclis nō prætulisse co-
gnoscit'. Patet sc̄tōrū uoce Pontificū dignitatē
Sedis Apo. factā toto Orbe uenerabilē: dū illi
quidqd̄ fideiū est ubiq; submittit': dū totius
corpis caput esse designatur. Et quū prima sa-
lus sit rectæ fidei regulā custodire: & a cōstitu-
tis Patrū nullatenus deuiare. Quicqd̄ sancta

Ro. Ecclesia statuit: quicquid ordinat/perpetue
& irrefragabiliter obseruandū est. Cuius san-
ctiones sic accipiendæ sunt: tanq̄ ipsius diui-
na uoce Petri firmata. Quare constitutū est:
ut ipsius Sedis decreta: quæ priuilegiis & or-
dinatione sunt disposita/perpetua stabilitate:
& sine aliqua refragatione seruentur: siue quæ
scripto Pontifex decreuit: seu quæ in sua præ-
sentia uidentur esse disposita. Nec a quoq̄ Pon-
tificū in totū uel in partem qualibet occasione
conuellantur: uel mutantur. Nā nimis est aspe-
rū: & præcipue bonis Sacerdotū moribus ini-
micū: nisi quæmpia quantacūq; rationis excu-
satione/quæ bene sunt ordinata/rescindere: &
exemplo docere / ceteros sua quādoq; posse cō-
stituta dissoluere. Hic etiam generali decreto
sanctū est: ut execrandū anathema fiat: & ue-
lut præuaricator fidei Catholicæ/ semp̄ apud
deū reus existat. Quicūq; Regū/seu Ep̄orū/uel
Potentū deinceps Ro. Pontificū decretorum
censurā in quoq; tradiderit: uel permiserit uio-
landā. Quū igit̄ pateat/eū: qui dogmata/man-
data/sanctiones/interdicta/ uel decreta pro ca-
tholica fide/ uel ecclīastica disciplina/pro cor-
rectiōe iminentiū uel futurorū malorū a Sedis
Apo. Præsīde salubriter promulgata contemp-

Agatho Pp. xix.
d.c. Sic omnes.

Grego. Pp. xxv.
q.ii.c. institutiōis

Hadrianus. xxv.
q.i.c. generali.

Nicol. Pp. xxv.
q.ii.c. si quis.

Leo Pap. d. xx. c.
delibellis.

Damasus pp. xxv
q. i. c. Violatores

Grego. xix. d. c.
Nulli.

ferit anathema esse. Luculētius & magna uo-
ce pronūtiare nō timeo. Quia qui sctōꝝ Patrū
statuta/ quæ Canonū nomine prætitulantur:
siue sit Ep̄us/ siue sit clericus/ siue laicus/ nō in-
differenter cōuincitur recipe: nec catholicā &
Apo. fidem: nec sancta quattuor Euāgelia uti-
liter & efficaciter ad effectum suū retinere uel
credere probat. Violatores nāq; sacroꝝ Cano-
num uolūtarie grauiter a sanctis Patribus iu-
dicant: & a sancto Spiritu/ instinctu cuius ac
dono dictati sunt: dānant. Qm̄ blasphemare
Sp̄m sctm̄ nō incōgrue uident: qui cōtra eos
dē sacros Canones non neccsitate cōpulsī: sed
libēter aut p̄terue agūt: aut loqui p̄sumūt: aut
facere uolētibus sponte consentiūt. Talis enī
p̄sumptio manifeste unū genus est blasphe-
mantiū Sp̄m sctm̄. Qm̄/ ut p̄libatū est/ cōtra
eū agit/ cuius iussu & gr̄a sancti Canones edi-
ti sunt. Sit ergo ruinae suae dolore prostratus:
quisquis Ap̄licis uoluerit contraire decretis.
Nec locū deinceps inter Sacerdotes habeat:
quoniā iam dānatus a sancta & Apo. Ecclesia
sua inobedientia & p̄sumptione a quoq; esse
non dubitatur: quia maioris excōis deiectione
est abiiciendus: cui sanctæ Ecclesiæ cōmis-
sa fuerit disciplina. Quia non solum prefatæ

Sanctæ Ecclesiæ iussionibus parere debuit. Sed etiam aliis/ne præterirèt/insinuare. Sitq; alienus a diuinis & Pontificalibus officiis qui noluerit præceptis Apostolicis obtemperare. Confonum enim est; ut qui sacris obedire Canonibus nescit; nec sacris administrare uel communionem capere sit dignus Altaribus. Hoc quoq; diffinitum est; nullã esse differentiam inter illa decreta; quæ in corpore Canonũ habentur/Sedis Apostolicæ Præsulũ; & ea/quæ pro multitudine uix per singula uoluminum corpora reperiuntur. Sed nemo mihi alia que libet contra auctoritatẽ Sedis Apostolicæ; uel Trecentorũ decem & octo Episcoporũ / & reliquorũ Canonũ constituta obiiciat; Quia quicquid contra illorũ diffinitionẽ; in quibus Spiritum sanctũ credimus esse locutũ; dictũ fuerit/recipientes/nõ solum temerariũ/ sed etiam periculosum esse nõ dubito. Omnes itaq; cuiuscunq; maioris uel minoris administrationis uniuersi Reipublicæ Iudices moniti sunt; ut nullum Rescriptũ/nullam Pragmaticam sanctionem/nullam sacram annotationem; quæ generali Iuri/uel utilitati publicæ aduersa esse uideatur in disceptatione cuiuslibet litigij patiantur proferri. Sed generales sacras Consti-

B

Grego. xxv. q. i.
c. Hac consona.

xix. d. c. si Romanorũ/in fine.

Ormisda. l. d. c.
Si ille.

Anastasius Imp.
xxv. q. ii. c. Ocs.

Simachus Papa.
d.x.c. Nō liceat.

Felix Papa. x.d.c.
Constitutiones.

Gelasius pp. xvi
d.c. Duo sunt.

Inno. iii. d. maio.
& obe. c. Solita.

Nicolaus Pap. x.
d.c. Lege.

Grego. xvi. d.c.
Quis dubitet.

tutiones modis oibus nō dubitēt obseruādas. Non licet ergo Imperatori/ uel cuiq̄ pietatem custodienti/ aliquid cōtra diuina mādāta pręsumere; nec quicq̄/ quod Euangelicis/ uel Propheticis/ aut Apostolicis regulis obuiet; agere. Constitutiones enim contra Canones & decreta Pręsulum Ro. uel bonos mores nullius sint momenti. Nam qum duo sint; quibus principaliter hic Mundus regitur/ Autoritas sacroꝝ Pont. & Regalis potestas. Ad firmamentum enī cęli/ hoc est uniuersalis Ecclesię fecit deus duo magna luminaria. i. duas instituit dignitates; quę sunt Pontificalis autoritas/ & Regalis potestas. Sed illa quę pręest diebus. i. Spiritualibus/ maior est; Quę uero nocti. i. Carnalibus/ minor. Vt quanta est inter Solem & Lunam; tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoscitur. Et qum Imperator non sit supra legem dei; sed subtus. Et Imperiali iudicio nō possint ecclesiastica iura dissolui. Quis dubitet Sacerdotes Christi Regum & Principum/ omniūq; fidelium Patres & Magistros censerī? Nōne miserabilis insania hęc esse cognoscitur/ si Filius Patrem; Discipulus Magistrum conetur subiugare? & iniquis obligationibus illum suę potestati subiicere / a quo

credit / non solum in terris / sed etiam in celis
se ligari posse & solui? Non ergo potest iudi-
cio inferior: superiorem ligare. Vnde Prophe-
ta ait: Nunquid gloriabitur Securis contra
eum: qui secat in ea? Aut exaltabitur Serra
contra eū: qui trahit eam? Vnde beatus Am-
brosius licet Sanctus / non tamen uniuersalis
Ecclesie Episcopus / pro culpa / quæ ab aliis Sa-
cerdotibus non a deo grauis uidebatur: Theo-
dosium magnū Imperatorem excōmunicans
ab Ecclesia exclusit: Qui etiam in suis scrip-
tis ostendit: q̄ Aurum non tam præciosius sit
Plumbo / q̄ Regia potestate sit altior Ordo Sa-
cerdotalis. Stephanus quoq; Papa Secundus
Romanum Imperium in personam Magnifi-
ci Caroli a Græcis transtulit in Germanos.
Alius item Romanus Pontifex / Zacharias
scilicet Regem Francorum / non tam pro suis
iniquitatibus: q̄ pro eo / q̄ tantæ potestati erat
inutilis / a Regno deposuit: & Pipinū Caroli
magni Imperatoris Patrem in eius locum sub-
stituit: Omnesq; Francigenas a iuramento fi-
delitatis absoluit. Innocentius Papa. IIII. Fri-
dericū Impatorē suis ligatū pctis / & abiectū:
oīq; honore & dignitate priuatū a dño ostēdit
denūtiāuit / ac nihilominus sententiā do priua

B ii

Nicolaus Pp. xxi
d. c. Inferior.

Gelasius p̄p. xcvii
d. c. Duo sunt.

Inno. iii. de elec.
c. Venerabilē.

Gelasius papa. xx
q. vi. c. Alius.

de sen. & re iudi.
c. ii. li. vi.

De supplen. ne
gli. Præla. c. Grā
di. li. vi.

Innocentius. iii.
Qui fil. sint legi.
c. per Venerabi.

uit autoritate Apostolica firmiter inhibendo
ne quisq̄ ei tanq̄ Imperatori uel Regi pareret;
& intenderet. Decernendo quoslibet; qui ei ue
lut Imperatori/ uel Regi consilium uel auxi
lium præstitissent/ seu fauorem; ipso facto ex
cōmunicationi latæ sententiæ subiacere. Idē
Papa Baronibus & Comitibus Regni Portu
galliæ mandauit/ quatenus Comitem Boloñ.
in Ciuitatibus Regni p̄dicti recipere; ac eius
dispositioni & mandatis obedire procurarēt;
de redditibus præfati Regni ei plenarie respō
dendo. Romanus enim Pontifex nō solum in
Ecclesiæ Patrimonio/ super quo plenā in tem
poralibus gerit potestātē; Verumetiā in aliis
Regionibus certis causis inspectis temporalē
iurisdictionē casualiter exercet. Christi nanq̄
Vicarius; qui est Sacerdos in eternū secundū
ordinem Melchisedech; constitutus a deo Iu
dex uiuorum & mortuorū. Tria quippe distin
guit Iudicia: Primū inter sanguinē & sangui
nem per quod criminale intelligitur & ciuile.
Vltimū inter lepram & leprā/ per quod eccle
siasticum & criminale notatur. Medium inter
causam & causam; quod ad utrumq̄ refertur;
tā ecclesiasticū q̄ Ciuile. In quibus quomodo
aliquid est difficile uel ambiguū; ad Iudiciū

Sedis Apostolicæ recurrendum est. Cuius sen-
tentiã/qui superbiens contempserit obseruare
mori præcipitur/ idest per sententiã excõmu-
nicationis uelut mortuus a cõmunionem Fide-
lium separari. Paulus etiam/ut plenitudinem
potestatis exponeret / ad Corinthios scribens
ait: Nescitis quoniã Angelos iudicabitis: quã-
to magis sæcularia? Sũmo enim Pontifici in
beato Petro sunt Oues Christi cõmissæ/ dicente
domino: Pasce Oues meas/nõ distinguens in-
ter has Oues & alias: ut alienũ a suo demon-
straret ouili. Qui Petrum/& successores ipsius
Magistros nõ recognosceret/& Pastores. Si er-
go Imperator Catholicus est (quod salua pace
ipsius dicimus) Filius est/nõ Præsul Ecclesiæ.
Quod ad religionem pertinet/discere ei conue-
nit/nõ docere habet priuilegia potestatis suæ:
cõtra dispositionẽ cęlestis ordinis nil usurpet.
Ad Sacerdotes enim deus uoluit: quæ Eccle-
siæ disponenda sunt: pertinere/ non ad sæculi
potestates. Quas (si fideles sunt) Ecclesiæ suæ
Sacerdotibus uoluit esse subiectas. Non sibi
uendicet alienũ ius/& ministeriũ: quod alteri
deputatum est: neq; contra eum tendat arrũ-
pi a quo omnia constituta sunt. Ne contra il-
lius beneficia pugnare uideat: a quo propria

Innocentius. iiii.
de maio. & obe.
c. Solite.

Ioãnes Pa. xvi.
d. c. Si Impator.

Calistus Pap. xx.
q. ii. c. Si quis.

Inno. iii. d. re Ec.
ñ alie. c. cū laicis.

Honorius .iii. de
sen. ex. c. nouiter

consecutus est potestatem. Non a legibus pu-
blicis/ Nō a Potestatibus seculi; Sed a Pontifi-
cibus & Sacerdotibus omnipotēs deus/ Chri-
stianæ religionis Clericos & sacerdotes uoluit
ordinari/ & discuti/ & recipi de errore remean-
tes. Imperatores enim Christiani subdere de-
bēt executiones suas ecclesiasticis Præsulibus
non præferre. Si quis uero Principū/ uel alio-
rum Laicorū dispositionem/ seu dominationē/
siue possessionē Ecclesiasticarū rerum sibi uen-
dicauerit/ ut Sacrilegus iudicari debet. Nam
cum Laicis quāuis Religiosis disponendū de
rebus Ecclie nulla sit attributa facultas. Quos
obsequendi manet necessitas/ nō autoritas im-
perandi. Dolendum est quibusdam ex illis sic
refrigescere charitatem/ q̄ imunitatem Eccle-
siasticæ libertatis; quam nō tantum sancti Pa-
tres/ sed etiam Principes seculares multis pri-
uilegiis muniuerūt; nō formidant suis consti-
tutionibus/ siue potius destitutionibus impu-
gnare. Excomunicati enim sunt omnes; qui fa-
ciunt seruare Statuta edita; & Consuetudines
introducitas cōtra Ecclesiæ libertatem; Ac Sta-
tuarii/ & Scriptores Statutorū ipsorū; Necnon
Potestates/ Consules/ Rectores/ & Consilarii
locorū/ ubi hmōi Statuta/ & Cōsuetudines edi-

te fuerint/uel seruate. Ac illi: qui secundū ea
præsumpserint iudicare: uel in publicam for-
mam scribere iudicata. Ecce quemadmodum
Imperiali iudicio non possunt Iura ecclesiasti-
ca dissolui. Ecce qualiter/ quod Lex humana
concessit: Lex diuina prohibuit. Non qui Im-
peratorū leges: quibus Ecclia sepe utit̄ cōtra Hē-
reticos/sæpe contra Tyrānos/atq; contra pra-
uos quosq; defenditur: dicam penitus renuen-
das. Sed q̄ eas euangelicis atq; Apostolicis &
canonicis decretis: quibus postponendæ sunt
nō posse inferre præiudiciū asseramus. Quod
si consuetudinem fortasse opponas aduerten-
dum est: quod dominus dicit. Ego sum uia/ue-
ritas/ & uita: non dicit Ego sum consuetudo.
Et certe ut beati Cypriani sententia utamur;
Quælibet Consuetudo quantumuis uetusta:
quātumuis uulgata/ ueritati omnino est post-
ponenda. Et Usus qui Veritati est contrarius
est abolendus. Nā Consuetudo est ius quod
dam/ moribus institutū: quod pro Lege susci-
pitur cum deficit Lex. Cuius non leuis Auto-
ritas est. Verum nō usq; adeo sui ualitura mo-
mento: ut aut rationē uincat: aut Legē scriptā
Nisi fuerit rōnabilis / & legitime præscripta.

Nicolaus Pap. x.
d. c. Leges.

Grego. viii. d. c.
Si cōsuetudinē.

Isidorus. d. i. c.
Consuetudo.
xi. d. c. cōsuetudis

Grego. de Con-
suetu. c. ult.

Isidorus. xi. d. c.

Vfus.

Nicolaus papa. d
viii. c. Mala.

De cōsuetudine.
c. Cū inter uos.

De præsriptis. c.
Quoniā.

Eodem. c. Cum
inter uos.

De rescriptis. c.
Cū nō liceat.

Grego. de cōsue.
c. Cum tanto.

Alexāder. iii. de
simōia. c. nō satis

Augustinus. ii. q.
i. c. Multi.

Vfus ergo auctoritati cedat/ prauū usum lex & ratio uincat. Mala enī consuetudo nō minus q̄ p̄niciosa corruptela uitanda est. Quæ citius radicitus euellatur: in priuilegiore ius ab improbis assumitur: & incipiunt præuaricationes & uariæ præsumptiones celerrime non cōpressæ pro legibus uenerari: & priuilegiorum more perpetuo celebrari. Hic Innocentius tertius omnē consuetudinē: qua disrumperetur neruus Ecclesiasticæ disciplinæ: Et quæ absq̄ peccato mortali nō posset obseruari. Cum nō tam cōsuetudo q̄ corruptela merito sit censenda: quæ sacris sit Canonibus inimica de fratrum suorum cōsilio duxit irritandā: ac mandauit de cætero non seruari. Idemq̄ duobus prioribus Diocesis Bracharen̄. mandauit: quatenus suo Archiepiscopo obedientiam & reuerentiam debitā impenderent/ præscriptione temporis nō obstāte. Quare cū tanto sint grauiora peccata: quāto diutius infelicem animā detinent alligatā. Nemo sub obtentu cuiusq̄ consuetudinis reatum suū tueatur: quia diurnitas temporis nō minuit peccatum/ sed auget. At uero ex his multi corriguntur: ut Petrus Multi tolerantur: ut Iudas: Multi nesciuntur donec ueniat dominus/ qui illuminabit absco

ditate tenebrarum. Tolerandi enim sunt mali
pro pace; nec corporaliter ab eis discedendū:
sed spiritualiter. Nam quisquis uel quod po-
test arguendo corrigit; uel quod corrigere nō
potest (saluo pacis uinculo) excludit; uel qđ
(saluo pacis uinculo) excludere non pōt/ equi-
tate improbat/ firmitate supportat; hic est pa-
cificus/ & ab isto maledicto/ de quo Scriptura
dicit: uel his/ qui dicunt/ qđ nequam est bonū
& qđ bonum est nequam/ omnino liber/ pror-
sus securus/ & penitus est alienus. Nonnullos
ergo toleramus; quos corrigere uel punire nō
possumus/ neq; per paleā relinquimus Aream
domini; neq; propter pisces malos retia domi-
ni; neq; propter Hēdos in fine segregādos de-
serimus Gregem domini; neq; propter uasa fa-
cta in contumeliam migramus de domo dñi.
Si enim omnia in hoc seculo uindicta essent
locū diuina Iudicia non haberent. Vnde quo-
tiens a Populis aut a turba peccatur; quia in
omnes propter multitudinem uindicari non
potest/ multum solet transire. Nec tamen gau-
deant; quia plures inueniuntur sibi similes;
nam non propterea minus ardebunt/ quia cū
multis ardebunt. Satis ostenditur nō temere/
aut quomodolibet; sed per Iudicium auferen-

Aug. xxiii. q. iiii.
c. Tolerandi.

Aug. xxiii. q. i. c.
Quisquis.

Anacle. Pp. vi. q.
i. c. Si omnia.
Inno. i. q. vii. c.
Quoties a pplis.

Augusti. ii. q. i. c.
Multi.

Augusti. ii. q. i. c.
Multi.

Aug. xxiii. q. iii.
c. Quā magnū.

Leo. lxxxvi. d. c.
Inferior.

Io. chriso. lxxxvi
d. c. Culpam.

Isidorus. xi. q. iii.
c. Qui consentit
peccantibus.

Io. Chriost. xli.
d. c. Multi.

dos esse malos ab Ecclesiæ cōmunionē: uel si per iudicium auferri nō possint/tolerentur potius. Non enim propter malos boni sunt deserendi / sed propter bonos mali tolerandi sunt. Sicut tolerauerūt Prophetæ illos/ contra quos tanta dicebant. Sicut ipse dominus nocentem Iudam usq; ad condignum eius exitum tolerauit: & eum sacram Cēnam cum innocentibus cōmunicare permisit. Sicut tolerauerunt discipuli eos: qui per inuidiā (quæ ipsius diaboli uitium est) Christum annuntiabant. Sed profecto inferiorū culpæ ordinum / ad nullos magis referendæ sunt q̄ ad dēsides negligentēsq; Rectores: qui multam sepe nutriunt pestilentiam / dum austeriorem dissimulant adhibere medicinā. Culpam nanq; facientis habet: qui quod potest corrigere/negligit emendare. Negligere enim quū possis perturbare peruersos/nihil aliud est q̄ fouere. Et nihil prodest alicui nō puniri proprio: qui puniendus est alieno peccato. Nam qui peccantibus consentit/& defendit alium delinquentem/maledictus erit apud deum & homines:& corripitur increpatione seuerissima. Sed multi sacerdotes/& pauci sacerdotes/multi in nomine/& pauci in opere. Videte ergo quomodo sedeatis

super Cathedram: Quia nō Carhedra facit Sa-
cerdotem/ sed Sacerdos facit Cathedram: Nō
locus sanctificat hominem/ sed homo locum :
Non omnis Sacerdos sanctus/ sed omnis san-
ctus est Sacerdos. Qui bene sederit super Ca-
thedram honorem accipit Cathedræ: Qui ma-
le sederit/ iniuriã facit Cathedræ. Ideo malus
Sacerdos de sacerdotio suo crimen acquirit/
non dignitatem. Sic & non omnes Episcopi
sunt Episcopi. Attende Petrum/ & Iudam con-
sidera / Stephanū suscipe/ Nicolaum respice.
Non facit ecclesiastica dignitas Christianum
Non est facile stare in loco Petri/ & Pauli tene-
re locum. Qui ergo filiorum crimen non correxit
Canis est magis q̄ Episcopus. At præcipit Im-
perator/ si bonum est/ iubentis exequere uolū-
tatem: si malum/ responde/ oportet deo magis
obedire q̄ hominibus. Quod sacerdotis est fa-
ciam: Quod Imperatoris est/ faciat Imperator
Prius est/ ut animam mihi / q̄ fidem auferat.
Tributum Cæsaris est: non negatur. Ecclesia
dei est/ Cæsari utiq; non debetur/ quia Cæsa-
ris esse nō potest Templū dei. Impator enim
intra nō supra Ecclesiam est. Si item aliud iu-
beat Impator/ aliud Deus: Quid iudicatis? ma-
ior ptās deus: da ueniã Impator. Tu carcerē/ il-

C ii

Hiero. ii. q. vii. c.
Non omnes.

Aug. ii. q. vii. c.
Qui nec regimīs
Hiero. xi. q. iii. c.
Si dominus.

Ambro. xxiii. q.
ult. c. Cōuenior.

Aug. xi. q. iii. c.
Qui resistit.

Fabianus Pp. xi.
q.iii.c. Qui om-
nipotentem.

Augu. xi. q. iii. c.
Quisquis metu.

Io. Chriftost. xi. q.
iii. c. nolite timeri

Greg. ii. q. vii. c.
Admonendi.

Augu. xi. q. iii. c.
Nemo peritorz.

Calistus pp. xii. d.
c. Non decet.

le gehennam minatur. Hic iam tibi assumen-
da est fides tua tanq̄ scutū : in quo possis om-
nia ignita inimici iacula extinguere. Nā qui
omnipotentem Deum metuit/nec cōtra Euan-
gelium/nec contra Apostolos/nec contra Pro-
phetas/ nec contra Sanctorum Patrum insti-
tuta agere aliquid ullo modo consentit. Quis-
quis autem metu cuiuslibet potestatis uerita-
tem occultat/Iram dei super se prouocat/ quia
magis timet hominem q̄ Deum : Nam uterq̄
reus est/ & qui ueritatem occultat/ & qui men-
dacium dicit : quia & ille prodesse non uult/
& iste nocere desiderat. Et ille non solum pro-
ditor est ueritatis : qui transgrediēs ueritatem
pro ueritate palam mendacium loquitur. Sed
& ille/ qui non libere ueritatem pronuntiat :
quam libere pronuntiare oportet : aut non li-
bere ueritatem defendit : quam libere defende-
re cōuenit. Subditi enim admonendi sunt/ ne
plusq̄ expedit sint subiecti : ne cum student
plusq̄ necesse est hominibus subiici / compel-
lantur uitia eorum uenerari. Quare melius est
pro ueritate pati supplicium / q̄ pro adulatio-
ne habere beneficium. Sed cum non deceat a
Capite membra discedere : sed iuxta Scriptu-
ræ testimonium/omnia mēbra Caput sequan-

tur. Et nulli dubiū sit q̄ Apostolica sedes ma-
ter sit omniū Ecclesiarum; ab eius nos regulis
nullatenus conuenit deuiare. Sed sicut filius
dei nouit facere uoluntatem Patris; sic & uos
uoluntatem implete matris nostre/ quæ est Ec-
clesia: Cuius caput ut prædictū est Romana
existit Ecclesia. Aduocauit olim ad se Cypria-
nus Episcopum Satyrum / nec ullam putauit
ueram/ nisi ueram fidei gratiā. Percunētatusq̄
est ex eo/ utrum de Catholicis Episcopis esset:
hoc est/ si cum Romana Ecclesia conueniret.
Nec putauit fidem esse in Scismate; Nam &
si fidem erga deū tenerent/ tamen erga Eccle-
siam dei non tenebant. Quemadmodū enim
mēbrum (si præcidatur ab hominis uiui corpo-
re) non potest tenere spiritum uitæ; sic homo;
qui præciditur de xp̄i iusti corpore/ nullo mo-
do potest tenere spiritum iustitiæ/ etiā si figu-
ram mēbri teneat; quam sumpsit in corpore.
Quasi ergo peccatum ariolandi est repugnare
& quasi scelus Idolatrię nolle acquiescere/ sola
est; quæ fidei meritum possidet Obedientia;
sine qua quisq̄ Infidelis conuincitur esse/ etiā
si fidelis esse uideatur. Quicūq̄ uero ipsius Pe-
tri Cathedram/ supra quā fundata est Ecclesia
deserit/ in Ecclesia se esse nō confidat. Alienus
enim est/ prophanus est/ hostis est/ habere nō

Ambro. xxiiii. q.
i. c. aduocauit ad
se Cyprianus.

Aug. xxiii. q. viii
c. quemadmodū.

Grego. viii. q. i. c.
Sciendum.

Cyprianus. xciii.
d. c. qui cathedrā.
Cyprianus. xxiiii
q. i. c. Alienus.

Beda. xxiiii. q. i. c. **Quicūq;** potest deum/ patremq; qui uniuersalis Eccleie
 nō tenet unitatē. Talis enim nec uinculis pec
 catorum absolui/nec Ianuam potest cęlestis re
 gni ingredi. Foris nanq; nec ligari aliquis po
 test/nec solui/ubi non sit/qui aliquē ligare pos
 sit/aut soluere: Sed soluitur/ qui cum Colūba
 pacem fecerit: & ligatur qui cum Colūba non
 habet pacē/ siue aperte foris sit/ siue intus esse
 uideatur. Nihil beniq; erit ligatum/uel solutū
 nisi quod beatus Petrus aut ligauerit/ aut sol
 uerit. Firmissime itaq; tene/& nullatenus du
 bites/omnem Scismaticū cum diabolo/ & An
 gelis eius ęterni ignis incendio participandū.
 Nam qui catholicę Ecclesię nō tenet unitatē/
 nec baptismus/ nec elemosina quantumuis co
 piofa/nec mors pro nomine xp̄i suscepta profi
 cere poterit ad salutem. Adde q; Apostolicę se
 dis iussionibus inobedientē suscipere nō pos
 sumus/nec impetere recte credentes/uel sctōꝝ
 Patrū iussionibus obtēperātes permittimus:
 qa inter fideles & infideles magna debet esse
 discretio. Vnde peccatū Paganitatis incurrit
 quisquis dum christianum se esse asserit/Sedi
 Aplicę obedire contēnit. Nam qui ei resistit/
 dei certe ordinationi resistit. In ueteri quidem
 lege habet/Quicūq; Sacerdotibus nō obtem
 perasset/aut extra castra positus a populo lapi

Beda. xxiiii. q. i. c.
Quicūq;

Aug. i. q. i. c. Re
 missionem.

Leo. xxiiii. q. i. c.
 Manet.

Aug. extra de he
 re. c. Firmissime.

Higinus pp̄. iii. q.
 iii. c. Alieni.

Greg. lxxx. d. c.
 Si qui pb̄ri.

Bonifa. viii. in ex
 tra. unā sctām.

Antherus pp̄. xi.
 q. iii. c. Absit.

dabat / aut gladio ceruice subiecta / contemptū
expiabat cruore. Nūc uero inobediens / aut spi
rituali animaduersione trūcat / aut eiectus de
Ecclia rapido ore demonū decerpit. Præceptis
igitur Aplicis nō dura superbia resistat; sed obe
dientia / quæ a sancta Ro. Ecclia / & Apostolica
autoritate iussa sunt / salutifere impleantur; si
eiusdē sanctæ dei Ecclia: quæ est caput uestrū
habere cōmunionē desideratis. Non nouū ali
quid præsentī iussioe præcipimus / sed illa / quæ
olim uidentur indulta firmamus. Cū nulli du
bium sit / q̄ nō solum Pōtificalis causatio / sed
omnis sanctæ religionis relatio ad Sedē Apo
stolicā / quasi ad Caput Ecclia: & omniū debeat
referri / & inde normam sumere / unde sumpsit
exordiū / ne Caput institutionis uideat̄ obmit
ti. Cuius autoritatis sanctionē omnes teneant
sacerdotes. Qui nolūt ab Aplica Petra / supra
quā xp̄s uniuersalē fundauit Ecclesiā / solidita
te diuelli. Si quis aut̄ hæc Aplicæ sedis præcepta
non obseruauerit / percepti honoris esse hostis
nō dubitet. Ego uero nullū præmiū nisi xp̄m
sequens / Cathedrę beati Petri cōmunionē con
fortior / sup̄ illam petrā fundatā Eccliam scio.
Quicūq; extra hanc domū Agnum comederit /
prophanus est. Si quis enim in archa Noe nō
fuerit / peribit regnante diluuiō. Quicūq; cum

Grego. xii. d. c.
Præceptis.

Hiero. xxiiii. q. i.
c. Qm̄ uetus.

Felix Pp. x. d. c.
Certum.

August. viii. d. c.
Quæ cōtra.
Idem. i. q. i. c. Te
neamus:
Cypria. xxiiii. q. i
c. Loquitur.

Ro. Pontifice nō colligit/spargit. Regiā ergo
uolūtātē/Sacerdotibus xp̄i studeatis subdere/
nō præferre/& sacrosctā per eos; Præsides po-
tius discere q̄ docere/ eccl̄iasticam formā sequi
nō huic humanitus sequendo iura præfigere/
neq; eius sanctionibus uelle dñari: cui Deus
uoluit clementia sua pię deuotionis colla sub-
mittere. Cū aut̄ turpis sit omnis pars uniuersa
suo nō congruēs/Teneamus unitatē fratres
carissimi/præter unitatē etiā qui facit miracu-
lum nihil est. Quā unitatem tenere firmiter &
uindicare debetis/maxime uos Ep̄i/qui in Ec-
clesia Dei præsidetis: ut Episcopatum ipsum
unum atq; indiuisum probetis. Nemo frater-
nitatem fallat. Nemo fidei ueritatem perfida
preuaricatione corrumpat. Episcopatus unus
est/cuius singularis in solidum pars teneatur.
Et Ecclesia una est: quę in multitudinem la-
tius incremento fecunditatis extendit. Quo-
modo radii multi sunt: sed robur unū tenaci
radice fundatū. Et quomodo de fonte uno ri-
ui plurimi fluunt/& numerositas licet diffusa
uideatur exundantis copię largitate. Unitas
tamen seruatur integra in origine. Auellē ra-
dium solis a corpore/ diuisionem unitas nō ca-
pit ab arbore/frange ramū/fructus germinare
non possunt. A fonte præcide riuum/præcisus

arescit. Sic & Ecclesia luce perfusa/ per totum
Orbem radios suos porrigit: Vnū tamen est/
quod ubiq; diffunditur: nec unitas corporis
separatur/ ramos suos per uniuersam Terram
copia ubertatis extendit: perfluentes large ri-
uos latius pandit/ unum tamen Caput est/ &
origo una / & una mater fecunditatis copiosa/
adulterari nō potest. Sponsa Christi/ & incor-
rupta est/ & pudica/ unam domū nouit/ unius
Cubilis Sanctitatem casto pudore custodit.
In memoriam ergo beati Petri Apostoli hono-
remus sanctam Romanā Ecclesiam/ & Aposto-
licam Sedem: ut quæ nobis sacerdotalis ma-
ter est dignitatis/ esse debeat Ecclesiasticæ ma-
gistra rationis. Quare seruanda est cum man-
suetudine humilitatis: Et licet uix ferendum
ab illa sancta Sede imponatur iugum/ tamen
feramus/ & pia deuotione toleremus. Institu-
ta igitur Apostolorū/ & Apostolicorū uirorum
Canones/ quos habetis/ his fruimini: ut eis fre-
ti contra cuncta inimicorū iacula persistere ua-
leatis. Satis enim indignū est quenq; uel Pon-
tificum/ uel ordinum subsequentium hanc re-
gulam refutare: quam beati Petri Sedem &
sequi uiderit/ & docere. Multum conuenit ut
totū corpus Ecclesiæ in hac sibi obseruatione

Xix. d. ex Caplo
Caroli imperatoris
s. In memoriā.

Iulius Paf. xi. d.
c. Nolite.

Nicol. Pp. i. q. i. c
Non quales.

Leo. xi. d. c. Hoc
uestræ.

concordet. Quæ inde auctoritatem habet ubi
dominus Ecclesiæ totius posuit Principatum
Nec est attendendū qd sint; sed quid pro cor-
rectione Ecclesiæ; quid pro salute nostra sa-
tagant. Nec enim illos inferiores dicetis Scri-
bis & Phariseis sedentibus supra Cathedram
Moyfi. De quibus dominus præcepit dicens:
Quæcunq; dixerint uobis facite; opera eorum
nolite facere. Ergo considerate/si peccatores il-
los dixit audiendos/qui supra Cathedrā Moy-
fi sedebant; Quanto potius/qui super Cathe-
dram Petri relidēt/esse existimatis audiēdos?
Hoc postremo uestræ indicamus Caritati: ut
ab Apostolicis institutis/nullo ulterius receda-
tis excessu. Quia inultum posthac esse non po-
terit: si quisquā Apostolicas regulas in aliquo
crediderit negligendas. Hæc ille. Quarū qui-
dem sententiis / & Sanctæ Sedis Apostolicæ
correctioni & emendæ q̄ dici aut scribi possit
humilius in omnibus me submitto.

¶ Finis/Christo Iesu sit laus/&
gloria sempiterna.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

A column of faint, illegible text on the left side of the page, possibly a list or a series of entries.





R. 20156